

СЕКЦІЯ 5

Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства

УДК 658.012.32(477)

Н. В. Бондарчук, д-р наук з держ. упр., професор, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

ДІАГНОСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ SWOT-АНАЛІЗУ

Ключові слова: економічна безпека, SWOT-аналіз, стратегічне управління, стратегії, можливості, загрози.

Економічна безпека підприємства є станом захищеності його життєво важливих економічних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз. Такий стан має бути сформований керівництвом підприємства. Значну роль у забезпеченні економічної безпеки відіграє ресурсне забезпечення підприємства, яке формується в результаті реалізації стратегічних та тактичних планів з метою її забезпечення. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства формується в розрізі таких основних функціональних складових, як: фінансова, інноваційна, кадрова, техніко-технологічна тощо. Кожна із цих складових оцінюється за системою якісних та кількісних складових, що включають у себе інтегральну оцінку рівня економічної безпеки із вивченням важливих показників.

Альтернативним підходом до оцінки ефективності економічної безпеки підприємства вважається використання SWOT-аналізу, який дозволяє всебічно оцінити вплив внутрішніх та зовнішніх загроз на підприємство, а також сформулювати план заходів з метою їх нейтралізації [2].

Технологія проведення SWOT-аналізу є такою.

Етап 1. Побудова матриці, в якій наведено сильні, слабкі сторони, можливості та загрози які стоять перед підприємством.

Етап 2. Усі виявлені загрози та можливості, які встановлені в процесі проведення аналізу, необхідно поділити на три групи за пріоритетом, необхідністю концентрації зусиль та відповідного моніторингу.

Етап 3. Усі виявлені можливості та загрози необхідно згрупувати за взаємозв'язком: «Можливості – сильні / слабкі сторони» «Загрози – сильні / слабкі сторони» і скласти відповідну матрицю (табл. 1) [3].

Таблиця 1

Аналіз загроз з боку конкурентних сил

Вірогідність виникнення загроз	Наслідки загроз		
	Руйнівні (Р)	Тяжкі (Т)	Легкі (Л)
Висока (В)	1) збільшення частки імпорتنної продукції; 2) несприятлива політика уряду	1) зростаючий вплив поставальників	
Середня (С)		1) притримання зростання ринку;	1) поява нових конкурентів; 2) зміна потреб і смаків покупців на товар та послуги;
Низька (Н)		1) можливість поглинання великим підприємством;	

Виявлені відповідні загрози потребують підвищеної уваги та тривалого постійного моніторингу. Їх слід віднести до самої пріоритетної частини. У таблиці 2 наведено аналіз можливостей, які надаються ринком

Таблиця 2

Аналіз можливостей, які надаються ринком

Вірогідність використання можливостей	Вплив можливостей		
	Сильний (С)	Помірний (П)	Малий (М)
Висока (В)	1) зменшення бар'єрів входження на привабливі ринки.	1) розширення власної продуктової лінії.	
Середня (С)	1) вихід на нові сегменти і ринки.	2) прискорення зростання ринку.	
Низька (Н)			

Етап 4. Складання комплексної матриці аналізу із визначенням можливої стратегії.

Вважаємо за доцільне проводити SWOT-аналіз на регулярній основі. Цей аналіз може бути проведений як управлінцями (менеджерами) середнього рівня, так і фінансовим директором.

Використання SWOT-аналізу завжди доцільне при оцінці поточного стану економічної безпеки підприємства, та при визначенні потенційних загроз. При використанні SWOT-аналізу в процесі визначення рівня та загроз економічній безпеці підприємства слід пам'ятати, що найбільші загрози виникають, коли негативний розвиток ситуації в зовнішньому середовищі накладається на слабкі сторони самого механізму забезпечення економічної безпеки підприємства. Найбільш сприятливі умови для забезпечення економічної безпеки підприємства настають за наявності сприятливих чинників зовнішнього середовища та сильних сторін самого механізму забезпечення безпеки.

Список використаних джерел: 1. Багорка М. О., Білоткач І. А. SWOT-аналіз як основа формування маркетингових стратегій підприємств. *Агросвіт: Інформаційно-аналітичний журнал*. 2010. № 6. С. 17-23 2. Вагнер І. М. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного аналізу. *Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ*. 2009. № 4 (20). С. 81–84. 3. Васільєва Л. М., Бондарчук Н. В., Бондарчук О. П. *Методи і моделі прийняття рішень в аналізі і аудиті: навчальний посібник*. Дніпропетровськ: Вид-во «Свідлер А.Л.», 2010. 232 с.

УДК 336:338:631.1

В. А. Нехай, канд. екон. наук, доцент, докторант кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Ключові слова: державна підтримка, фінансово-економічна безпека, спільна сільськогосподарська політика ЄС, продовольча безпека.

Сільське господарство є важливою складовою вітчизняної економіки. У 2018 році аграрний сектор генерував близько 13 % ВВП, частка продукції сільського господарства в загальному експорті України за цей період становила 39,8 % (18,8 млрд \$). Усього в АПК сьогодні зайнято близько 3 млн осіб (без урахування сезонних робітників)¹.

Специфіка сільськогосподарського виробництва: масове споживання виробленої продукції, значні сезонні цінові коливання на продукцію, залежність від кліматичних умов, визначає напрям і ступінь впливу галузі на макроекономічну ситуацію у будь-якій країні.

У 1962 році була прийнята спільна сільськогосподарська політика (Common Agricultural Policy, CAP) ЄС як партнерство між виробниками сільськогосподарської продукції та суспільством, а також між ЄС та її фермерами. CAP спрямована на забезпечення продовольчої безпеки, раціональне використання природних ресурсів та збалансований розвиток сільських територій Європи. Метою CAP є допомога в забезпеченні гідного рівня життя європейських фермерів і працівників сільського господарства, стабільне виробництво різноманітного та безпечного продовольства для громадян. CAP має три взаємопов'язані напрями досягнення поставлених цілей: підтримка доходів для фермерів (прямі платежі), ринкові заходи (боротьба з раптовим падінням цін, надлишками виробництва) та розвиток сільських територій. На прямі виплати європейським фермерам у 2018 році було виділено 72 % поточного бюджету сільського господарства ЄС, при тому, що майже 38 % бюджету ЄС виділяється на підтримку сільського господарства [1].

Кожен фермер в ЄС отримує субсидію в розмірі 260 євро на гектар сільськогосподарських угідь, якщо він відповідає всім вимогам екології та сталого розвитку. У разі здійснення заходів щодо біорізноманіття на своїй фермі, додатково виплачується 115 євро за озеленення на гектар. Крім того, фермери до 41 року отримують додаткову фінансову підтримку в розмірі 50 євро з гектара на рік [2]. Для отримання дотацій фермерам необхідно дотримуватися певних умов, основними з яких є: наявність власної ферми в межах ЄС; відповідність мінімальним

¹ https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/mp/op_u/op1218_u.htm